

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

RENUMERATA WYNOŚI: Rocznie rb. 8, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnośniami do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 50.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 10—2 po poł. Reklamów nadesł. redakcja nie zwraca.

CENA
6 GROSZY

CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz petytowy jednoszpaltowy lub jego miejsce: Nadeślanie k. 50, przed tekstem k. 40, za tekstem: 3 kol. i nekrologi po kop. 25, na 4 kol. po kop. 20. Drobne ogłoszenia po kop. 3 za wiersz. Największe ogłoszenie kop. 25. Ogłoszenie treści matry omiinalnej o 50 proc. drożej. Za dołączenia prospektów lub reklam po 6 rubli od 1000 egzemplarzy.

PRENUMERATĘ I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie księgarnie, kantory i biura ogłoszeń; w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych u B.

Adres REDAKCJI I ADMINISTRACJI CZĘSTOCHOWA, ULICAPANNY MARYI Nr. 38. — TELEFON Nr. 50.

Do was polskie chłopy.

Hej! otwórz, serca, dusze,
O ludu Polski, ludu,
Niech w światła zawierusze,
Nadejdzie chwila cudu.

Niech ogień w piersi pionie...
Hej dalej! Bracia, żywól
Trza w jedność i w ogniwo
Połączyć myśli, dłonie.

Hej syny Bartoszoze,
Niech głowy wasze płowe
Pokryje mężnych pot!

Pieśń przecie cudna płynie,
Że Polska nie zaginie—
Już słychać Oriów lot.

Toś dzwony przecie biją,
Czyż tego nie słyszycie?
O, Jezul! O Maryjol...
Tak twardo jakoś śpicie!

Stanisław Warta.

Częstochowa, 25 | XI 1916.

Monopole Rad Opiekuńczych.

Pisma warszawskie zamieszczy wiadomość o konieczności zajęcia się przez Rady Opiekuńcze prowincjonalne monopolową sprzedażą artykułów codziennej potrzeby. Akcja ta przyczyni się może do obniżenia cen. Przypominamy, że wdziesięcym polem działania dla częstochowskiej Rady Pow. Opiekuńczej byłoby objęcie monopolowej sprzedaży środków żywnościowych, które dotychczas stanowiły przedmiot spekulacji.

Wobec wyczerpywania się funduszy R. G. O., Rady prowincjonalne powinny dążyć do oparcia swych budżetów dochodowych o miejscowe źródła.

Jednym z takich wcale pokaźnych źródeł są monopole handlowe na artykuły pierwszej potrzeby. Obejmując monopole, Rada przedewszystkiem ma możność obniżenia cen w powiecie na artykuły monopolowe i w ten sposób podcina korzenie spekulacji. Następnie Rada dążyć może do osiągnięcia możliwie sprawiedliwego rozdziału artykułów monopolowych pomiędzy ludność i wreszcie zyski osiągnięte w monopoli Rada używa na prowadzenie w powiecie instytucji dobroczynnych, oraz społecznych, które w bardzo z n a c z n y m stopniu przyczyni się mogą do złagodzenia i ulżenia biedzie ludności. W ten sposób zyski monopoli nie pójdą do kieszeni spekulantów, lecz będą zwrócone ludności pod postacią całego szeregu pożytecznych instytucji: jadłodajni, schronisk, ochron i t. d., na których utrzymanie przeznaczony zostaje dochód z monopoli. Jakkolwiek niektóre R. O. weszły już na drogę obejmowanie monopoli,

to jednak akcja rozwija się, jak dotychczas słabo, a należałoby poświęcić w tym kierunku więcej energii.

Ze sprawozdań posiadanych przez R. G. O. wynika, że na 43 Rady Powiatowe i Okręgowe zaledwie 8 objęło w posiadanie monopole, 5 Rad stara się o ich uzyskanie, pozostałe zaś żadnych kroków w tym względzie nie przedsiębrały. Częściowo (w 6 wypadkach) monopole objęły instytucje społeczne, jak Syndykaty Rolnicze, Komitety miejskie itp.

Piasty i lechy.

(Nazwa polskiej jednostki monetarnej).

W „Kur. Lwow.” podaje dr. Stefan Czernecki następujące uwagi w powyższej sprawie: Nazwa korona pochodzi od korony, symbolu książęcego dostojęstwa; jest żonką suwerenności, władzy państwowej i jest wryta na jednostce monetarnej noszącej nazwę „korona”. Każda jednostka monetarna meglaby godnie nazywać się koroną. To też spotykamy ją netylko w Austro-Węgrzech, ale również w Anglii (gdzie się równa jednej czwartej funta szterlinga), w Danji, Norwegii, Portugalji, Szwecji. Charakterystyczniejszą jest nazwa „Frank”, który wyparł dawniejszą jednostkę francuską livre (tego samego pochodzenia, co marka, lir i funt szterling). Słowo frank posiada ten sam pierwiastek, co słowo „France” głosi zatem, że jest jednostką narodu Francuzów, państwa francuskiego.

Niemniej charakterystyczną jest nazwa złotej dwudziestomarkówki: „louis”. Nosi miano najznakomitszych władców Francji: Ludwika IX, św. Ludwika XIII i Ludwika XIV Wielkiego. Widzimy zatem, jak wielkiej doniosłości jest nazwa jednostki monetarnej np. we Francji, skoro związane ją z nazwą narodu, z nazwą państwa, czy z imieniem wielkiego panującego.

Z tego rzutu oka na określenie nazwy jednostki monetarnej w innych państwach możemy wyciągnąć pewne wskazówki dla wyszukiwania nazwy polskiej jednostki monetarnej. Nasuwa się mimowoli pytanie czyż nie można związać tej nazwy z imieniem jednego z królów polskich. Początek państwa polskiego, jego „zbieganie”, rozszerzanie granic, kształtowanie się, budowa i przebudowa związane są z dynastją piastowską. Legendarna postać Piasta jest symbolem naszej państwowości. Czyżby nie należało więc dzisiaj, wobec wskrzeszenia państwa polskiego, wskrzesić te piękne tradycje piastowskie i związać nazwy polskiej monetarnej z imieniem Piasta?

Zamiast więc „franka” dobry byłby „piast”, zamiast „centima” zaś „lech”.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (B. W. T.) Urzędowo donoszą 24 listopada:

Wschodni plac boju.

Front wojsk gener. feldmarsz. ks. Leopolda Bawarskiego.

Żadne znamiennejsze starcia nie toczyły się.

Front wojsk generała-pułkownika arcyksięcia Józefa.

Na równinie Wołoszczyzny wojska generała piechoty v. Falkenhayna zbliżają się do Altj.

W zachodnim cyplu Rumunji zlaniano opór nieprzyjaciela.

Orsove i Turn Severin zajęto.

Zachodni plac boju.

Front gen. marsz. polnego księcia Albrechta Wirtemberskiego.

W lukach Ypres i Wytschaete chwilami odżywała działalność ogniowa.

Front nast. tronu ks. Ruprechta Bawarskiego.

Na północy od Ancre nastąpił po południu silny ogień, który również ogarnął brzeg południowy.

Liczne ataki Anglików nie osiągnęły nigdzie naszego stanowiska. Często załamały się one wśród strat już w ogniu zatorowym.

Około lasu St. Pierre—Vaast i na południu od Somme aż do okolicy Chaules, przy ładnej pogodzie, trwała gwałtowna walka artylerji.

Front bałkański:

Grupa wojsk generała-feldmarszałka Mackensena.

Na prawem skrzydle frontu Dobrudży za pomocą natarcia wojsk bułgarskich odrzucone zostały siły rosyjskie z przedniego terenu stanowisk naszych.

Również w innych punktach armji wznowiły się walki.

Nad Dunajem walki.

Front macedoński.

Pomiędzy jeziorem Prespa a Cerą trwał wielokrotnie silny ogień artylerji.

Częściowe natarcie nieprzyjaciela na północnym-zachodzie od Monastyru i pod Makowem, załamało się.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff.

Ostatnie wiadomości.

BERLIN. Urzędowo donoszą 24-go listopada—wieczorem:

Zachodni plac boju.

Na obydwóch brzegach Somme nic nowego.

Wschodni plac boju.

Doszliśmy do rzeki Altj. Siły grupy wojskowej Mackensena w wielu punktach przekroczyły Dunaj.

Teatr „PARYSKI” ul. Panny Maryi № 19.

Od środy 22-go do niedzieli 26-go Listopada 1916 roku. włącznie.

Od tygodnia zapowiedziane wszechświatowe arcydzieło firmy „CINES”

„CEZAR”

Tragedja z prologiem z udziałem 50,000 osób w 6 wielkich cz.

Kasa czynną będzie każdego dnia od godziny 11-iej do 1-iej przed poł. i od 3-iej do 8-iej wiecz

Passé-Partout i bilety ulgowe nieważne!

I SALA OGRZANA I

Znane, być w Krymie nie widzieć morza
To treści przysławia przeżyta i stara
U nas tej myśli już forma jest świeża.....
Być w Częstochowie nie widzieć „Cezara”.

Wystawa kosztowała 5.000.000 marek, długość filmu 3.500 metrów.

Muzyczną ilustrację obrazu wykona ściśle symfonia w znacznie powiększonym komplecie. Początek przedstawień: I-go 3-cia, II-go 5 i pól III-go 8 wieczorem punktualnie.

Pomimo wielkiego nakładu i kosztów ceny miejsc pozostają zwykłe.

Dla uczącej się młodzieży zbiorowo przedstawienia w dni powszednie po cenach niższych.

P. S. Dla uniknięcia natłoku przy kasie, uprzejmie prosimy Szanowną Publiczność wcześniej nabywać bilety na wyżej oznaczone przedstawienia, gdyż podczas rozpoczęcia demonstrowania obrazów sala będzie już zamknięta.

Na żądanie rodziców i opiekunów, aby dać możliwość poznania Historii starożytnego Rzymu uczącej się młodzieży, dyrekcja Teatru Paryskiego zatrzymuje ten obraz jeszcze na poniedziałek i wtorek po cenach niższych w komplet.

Teatr „ODEON” — Dziś nad program:

Historyczny Dzień Polski 5-go Listopada 1916 roku.

Jedynie aktualne zdjęcia z natury.

Teatr „ODEON” ul. P. Maryi 27.

Program od środy 22-go do niedzieli 26-go Listopada 1916 r.
Dziś wielki program bezkonkurencyjny!

NIECH ŻYJE KRÓL!

Wybitny dramat w 4-ch aktach, osnuty na tle soisku w jednym z Państw Europejskich.

Mały bohater Wyborna komedia w 2-ch aktach, w wykonaniu trupy młodocianych artystów amerykańskich z 5-cio letnim JASIEM na czele.

Występy Towarzystwa operetkowego pod kierunkiem W. PIOTROWSKIEGO.

Dziś! **Małżeństwo przy latarniach**

Operetka komiozna w 1-my akcie, Offenbacha.

Na żądanie Publiczności, jeszcze kilka występów **BALETU WARSZAWSKIEGO** p. Z. Grabowskiej i p. P. Kitzmana oraz Humorysty p. Aleksander Tarłowskiego z nowym repertuarem.

Ostatnie występy! Tylko do niedzieli włącznie! Ostatnie występy!

Uwaga: Teatr ogrzany.

Orkiestra koncertowa pod kierunkiem p. Al. Salzberga. — Ceny miejsc zwykłe. — Szczegóły w programach.

Zakład Lecznicy

D-ra J. K MITY

Warszawa, Nowowiejska 8.

Choroby gardła, nosa i uszu.

Doktor PAWEŁ BRONIAŃSKI

w Częstochowie przeprawdzał się na ulicę Panny Maryi Nr. 21 obok Teatru Paryskiego.

Choroby skórne i dróg moczowych. Przyjmuje od 9—12 rano i od 4—7 po poł. Pante od 12—1 po poł.

Ofiary.

Na biedne dzieci do uznania re-dakcji Natalja Szmidla rb. 6 kwit 325.

Mięsne obiady po 80 k. Oferty w Gońca sub. „obiady”.

Do sprzedania gospodarka 4 morgi ziemi 6 mieszkań. Wiadomość u Pawła Podstawka Stary Stradom 13. 918—

Polecam spody i zelówki do obuwia drzewnego. Sprzedaż hurtowa i detaliczna. Teatralna 26 Kot. 921—

Sprzedam wóz i platformę ul. Teatralna Nr. 26 Kot. 920—

Poszukuję miejsca sklepowej. Wiadomość ul. Konstantynowska 71 Dobosz Poleg ja. 919—

Kilku robotników ze szpadlami potrzeba do składu ogrodniciego M. B. Hoffmana Pięka róg Ciemnej. 922—

Okazyjnie zaraz do sprzedania niklowane materace sprężynowe oraz skóra dobra na wyrób drewnianego obuwia Wiadomość Cerkiewna 17 **Paroszkiewicz**. 925—

Kucharz restauracyjny poszukuje miejsca K. może wyjechać. Oferty w Administracji Gońca. 924—

Student uniwersytetu udziela korepetycji przysposabia do wszystkich klas gimnazjum Wiadomość w Administracji Gońca. 908—

Student poszukuje kondycji na wyjazd. Kas-kawe oferty do Administracji Gońca. 909—

Uczeń VIII kl. udziela korepetycji „specjalność matematyka” Oferty dla F. w Administracji Gońca. 911—

Fortepian krótki Maleckiego do sprzedania Wiadomość zakład Fotograficzny „Apollo” ul. Panny Maryi Nr 22. 0265—

Artystyczne odnawianie i restaurowanie obrazów skutecznia

Specjalna Pracownia, Warszawa, Warecka 3—2.

Oszczędność na prądzie

Lampki „NITRA” zużywają połowę prądu. Światło przyjemne dla oczu.

Dostać można

u **Z. Bartelskiego**
ul. Panny Maryi № 38.

NA GWIAZDKĘ
ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY

p. f. W. Wesolowski

w Częstochowie ul. Panny Maryi № 29.

Przez Listopad i Grudzień, zdjęcia wykonywa po cenach niższych.

Uprzejmie prosimy Szanownych Prenumeratorów o łaskawe wpłacenie prenumeraty gdyż zalegającym zmuszeni będziemy wstrzymać wysyłkę „Gońca Częstochowskiego”.

Wynięta książeczka Kasy „Częstochowska” wydana na imię Cezarego Romigjusa Kaniewskiego. 915—

LEKARZ-DENTYSTA
Michał Grejniec

w Częstochowie
ul. Panny Maryi № 10. (I Aleja)

Choroby zębów i jamy ustnej.
przyjmuje oddzielnie
od 9—1 i od 8—7 wieczorem.